

เพลี้ยกระโดด สีน้ำตาล

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

ชื่อสามัญ Brown planthopper, BPH

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Nilaparvata lugens* (Stål)

ชื่อวงศ์ Delphacidae

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสามารถระบาดได้ตั้งแต่ช่วงข้าวระยะกล้า อายุประมาณ 1 – 20 วัน หากสภาพแวดล้อมเหมาะสม แต่จะพบการระบาดมากในช่วงข้าวระยะแตกกอ อายุประมาณ 30 – 50 วัน ระยะตั้งท้อง จนถึงระยะออกรวง อายุประมาณ 50 – 90 วัน ซึ่งเป็นช่วงอายุข้าวที่ต้องมีการป้องกันและเฝ้าระวังเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมากที่สุด

โดยทั่วไปพืชอาหารของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ได้แก่ ข้าว ข้าวป่า และหญ้าต่าง ๆ

รูปร่างลักษณะ

ไข่ มีลักษณะรูปกระสวยโค้งคล้ายกล้วยหอม มีสีขาวขุ่น ส่วนใหญ่วางไข่ที่กาบใบข้าวหรือเส้นกลางใบ โดยวางไข่เป็นกลุ่มเรียงแถวตามแนวตั้งฉากกับกาบใบข้าว บริเวณที่วางไข่จะมีรอยขีดเป็นสีน้ำตาล

ตัวอ่อน มี 5 วัย โดยจะมีการลอกคราบ 5 ครั้ง เพื่อเป็นตัวเต็มวัย ภายในระยะเวลา 16 – 17 วัน ซึ่งเป็นระยะที่เริ่มเข้าทำลายต้นข้าว

ตัวเต็มวัย มีรูปร่าง 2 ลักษณะ คือ

ชนิดปีกยาว (macropterous form)

วางไข่ได้ประมาณ 100 ฟอง โดยชนิดนี้สามารถเคลื่อนย้ายและอพยพไปในระยะทางไกลและไกล โดยอาศัยกระแสลมช่วย

ชนิดปีกสั้น (brachypterous form)

วางไข่ได้ประมาณ 300 ฟอง โดยตัวเต็มวัยเพศเมีย มีขนาด 4 - 4.5 มิลลิเมตร เพศผู้มีขนาด 3.5 - 4 มิลลิเมตร มีชีวิตประมาณ 2 สัปดาห์ หรือประมาณ 10 - 15 วัน โดยเพศผู้มีอายุเฉลี่ย 13 วัน เพศเมียมีอายุเฉลี่ย 15 วัน

ในหนึ่งฤดูปลูกข้าว เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสามารถเพิ่มปริมาณได้ 2 - 3 เท่าต่ออายุวัย

ลักษณะการทำลาย

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยทำลายข้าว โดยการดูดกินน้ำเลี้ยงจากบริเวณโคนต้นข้าวระดับเหนือผิวน้ำ ทำให้ต้นข้าวมีอาการใบเหลืองแห้ง ลักษณะคล้ายถูกน้ำร้อนลวกแห้งตายเป็นหย่อม ๆ เรียกว่า “อาการไหม้” (hopperburn) โดยทั่วไปพบอาการไหม้ในระยะข้าวแตกกอถึงระยะออกรวง

นอกจากนี้ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลยังเป็นพาหะนำเชื้อไวรัสโรคใบหงิก หรือ โรคจู๋ มาสู่ต้นข้าว ทำให้ต้นข้าวมีอาการแคระแกร็น ต้นเตี้ยใบสีเขียวแคบและสั้น ใบแก่ช้ากว่าปกติ ปลายใบบิดเป็นเกลียว และขอบใบแห้งวิน

วิธีการป้องกันกำจัด

1 การเกษตรกรรม

- 1.1 เลือกพันธุ์ข้าวที่ต้านทานต่อเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่น สุพรรณบุรี 1 พิษณุโลก 2 ชัยนาท 2 กข 29 กข 31 กข 41 และ กข 47 เป็นต้น และไม่ควรปลูกพันธุ์เดียวกันเกิน 4 ฤดูปลูก
- 1.2 กำจัดวัชพืชรอบ ๆ แปลง เนื่องจากเป็นแหล่งอาศัยของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
- 1.3 ไม่ขังน้ำในนาตลอดฤดูปลูก ควรควบคุมระดับน้ำในนาข้าวให้พอดีดินเปียก หรือมีน้ำเรี่ยผิวดินนาน 7 – 10 วัน แล้วปล่อยขังทิ้งไว้ให้แห้งเองสลับกันไปแบบ “เปียกสลับแห้ง”

2 การใช้วิธีกล

- หมั่นสำรวจแปลงนา ตรวจนับเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และแมลงศัตรูธรรมชาติอย่างสม่ำเสมอ หากพบกลุ่มไข่ ให้เก็บไปทำลายทันทีเพื่อช่วยลดการระบาด

3 การใช้วิธีฟิสิกส์

- ใช้กับดักแสงไฟ เพื่อล่อตัวเต็มวัยของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมาทำลาย ช่วยลดจำนวนของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

4 การใช้ชีววิธี

- พ่นด้วยชีวภัณฑ์ชนิดใดชนิดหนึ่ง ต่อน้ำ 20 ลิตร โดยพ่นในช่วงที่มีความชื้นสัมพัทธ์สูง และพ่นให้สัมผัสตัวแมลงมากที่สุด ดังนี้
 - ☛ เชื้อราบิวเวอเรีย อัตรา 250 กรัม
 - ☛ เชื้อราเมตาไรเซียม อัตรา 250 กรัม

5 การใช้สารเคมี

- ปัจจุบันสารเคมีที่ใช้ได้มีประสิทธิภาพสูง ได้แก่
 - กลุ่ม 9B ได้แก่ ไพมีโทรีน
 - กลุ่ม 29 ได้แก่ ฟลอมิคามิค
- สารเคมีที่มีประสิทธิภาพรองลงมา ได้แก่
 - กลุ่ม 1A ได้แก่ ไอโซโทคาร์บ ฟิโนบูคาร์บ
 - กลุ่ม 2B ได้แก่ อีทิโพรล
 - กลุ่ม 4A ได้แก่ ไดโนทีฟูแรน อิมิดาคลอพริด ไทอามีโทแซม
 - กลุ่ม 16 ได้แก่ บูโพรเฟซิน
- สารเคมีที่ **ไม่แนะนำ** ให้ใช้ในนาข้าว เนื่องจากทำให้เกิดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเพิ่มขึ้น ได้แก่

สารกลุ่ม 3A ในสารกลุ่มไพรีทรอยด์สังเคราะห์ เช่น แอลฟาไซเพอร์เมทริน ไซเพอร์เมทริน ไซแอลโทริน เดคาเมทริน เอสเฟนแวลอเรต เพอร์เมทริน ไตรอะโซฟอส ไชยานิเฟนฟอส ไอโซซาไทออน ไพริดาเฟนไทออน ควินาลฟอส และเตตระคลอร์วินฟอส เป็นต้น

 ข้อมูล	กรมการข้าว กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช จังหวัดชลบุรี กรมส่งเสริมการเกษตร
 เรียบเรียง	กลุ่มส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านอารักขาพืชและดินปุ๋ย กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร
 บรรณาธิการ	กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
 & ออกแบบ	สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร